

POMOČ

Casopis študentk in študentov socialnega dela

- Številka 2
- Letnik II
- Marec 2016
- Brezplačnik

6.8 MILLION PEOPLE LIVE ALONE IN ENGLAND.

DO YOU FEEL LONELY?

The image shows a light blue car parked on a street. The car has a white advertisement on its side that reads: "We're here for you when you need us most The co-operative funeralcare". Behind the car, a building facade is visible, featuring a large window with scaffolding and a row of posters. The posters include advertisements for "Beating Berlusconi", "SUBVERT HOXTON WHORES", "Grand National Weekend", and "The Stick Exchange".

Kolofon

Uredniški odbor

Patricija VIDONJA, Andrej MIKLAVČIČ

Člani delovne skupine

**Patricija VIDONJA, Andrej MIKLAVČIČ,
Valerija ŽEBOVEC, Manca JURCA, Tjaša
FRANKO, Simona NAHTIGAL, Anže
JURČEK, Anže TRČEK, Dino ČERNIVEC,
Klavdija KORAŽIJA.**

Lektura

Anja COREL

Oblikovanje

Tjaša FRANKO

Fotografija iz naslovnice

Tjaša FRANKO

Tisk in naklada

Birografika BORI d.o.o., 200 izvodov

Izid

Marec 2016

ISSN 2385-9865

***Po moč** pripravlja Delovna skupina za
študentski časopis Fakultete za socialno delo.*

Časopis izhaja trikrat letno.

*Članki izražajo stališče avtorjev in ne
nujno tudi stališča uredništva **Po moč**.*

*Vse pravice so pridržane, vsak ponatis dela
ali celota brez pisnega dovoljenja uredništva
ni dovoljena.*

Brezplačnik

Številko financirajo:

Socialna zbornica Slovenije,
Fakulteta za socialno delo,

Študentski svet Fakultete za socialno delo,
društvo Premik

in

Pomursko društvo za krepitev socialnega dela.

SOCIALNA ZBORNICA
SLOVENIJE

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

ABC

WTF je študentsko organiziranje?	... 6
Pripravištvo v socialnem varstvu kot "privilegij" diplomantov FSD	... 10
Neznosna lahkost socialnega dela	... 14
Predstavitev Socialne zbornice Slovenije	... 18
Ženska, zavaruj svoje meje	... 22

Profesor se predstavi

Prof. dr. Vesna Leskošek	... 26
--------------------------	--------

Literarni kotiček

Barve	... 27
Rdeča pošast	... 28
Čistoča, belina in tišina v njej	... 30

V marcu študijskega leta 2013/2014 sem bil kot član Študentskega sveta FSD nezadovoljen z našo neaktivnostjo in sem želel v svojem »mandatu« nekaj doseči, nekaj pokazati. S Patricijo sva prišla na idejo časopisa in v Študentskem svetu je ideja doživela podporo. Začeli smo načrtovati in k sodelovanju vabiti študentke ter študente. Odziv je bil dober in še pred poletnimi počitnicami smo organizirali uvodni sestanek, na katerem pa sva se prikazala samo midva s Patricijo.

Začetek ni bil najboljši, ampak pravilo pravljič je, da slab začetek pomeni dober konec. Česar v pravljičah ne povedo, je, da je vmes ogromno dela in vztrajanja. Naslednjič smo se srečali v oktobru in takrat nas je bilo več. V študentski pisarni smo načrtovali, kako uresničiti našo idejo. Nastajanje prve številke je bilo še posebej naporno, saj nismo imeli nobenih izkušenj, in vse skupaj je našo oblikovalko Tjašo Franko prignalo do te mere, da naj bi to ostala edina številka, pri kateri naj bi sodelovala. Na srečo si je premislila. :) Skupina je rastla in hitro smo se učili. Danes v rokah držite peto številko časopisa in ne mislimo se ustavljati!

Kljub temu pa bo prišlo do nekaterih sprememb. S Patricijo se poslavljajava od uredniškega odbora in to vlogo prepuščava drugim, mlajšim članicam in članom delovne skupine za študentski časopis *Po moč*. V zadnjih dveh letih sva uživala pri soustvarjanju časopisa in sva ponosna na delo, ki smo ga opravili. Sedaj pa je napočil čas, da najino delo prevzame nekdo drug. Zahvaljujema se vsem, ki ste sodelovali pri nastajanju petih čudovitih številčk časopisa *Po moč*, in vam želiva vso srečo, čim več navdiha, volje in energije za nastajanje prihodnjih številčk. Prepričana sva, da se bo časopis razvijal še naprej.

Obenem pozivava ostale študentke in študente, da časopis podpirate še naprej in se pridružite delovni skupini ter skupaj soustvarite še boljši časopis.

Še kratki obvestili ...

- S prihodnjo številko začnemo rubriko pisma bralk in bralcev, kamor lahko pošljete svoje komentarje o člankih iz časopisa *Po moč*, ki bodo nato objavljeni v naslednji številki. Besedilo nam posredujte na: casopis.pomoc@gmail.com.
- Časopis *Po moč* je dosegljiv tudi na spletu. Najdete ga na spletni strani Fakultete za socialno delo pod zavihkom *Po moč – časopis študentk in študentov FSD* (www.fsd.si/po_moc/).

Uredniški odbor
Andrej Miklavčič
Patricija Vidonja

■ Piše: Andrej MIKLAVČIČ, dipl. soc. del. (UN)

WTF je študentsko organiziranje?

Kakšni so poslanstvo, namen in vloga Študentske organizacije Fakultete za socialno delo (ŠO FSD) in Študentskega sveta Fakultete za socialno delo? Katere projekte so izvedli v tem študijskem letu? Koliko so ti projekti stali? Katere projekte so financirali in katerih ne? Kakšni so načrti do konca študijskega leta? Pa za naslednje leto? Katere odločitve so bile sprejete v Študentskem zboru ŠOU v Ljubljani?

Moj odgovor na večino vprašanj je "nimam pojma" in to se mi ne zdi dovolj dobro. V tem prispevku želim vzpodbuditi razmislek o delovanju študentskih organizacij in opozoriti na težave, ki nastajajo v tem procesu. Na koncu prispevka pa so tudi konkretni predlogi za akcijo in vabilo k soustvarjanju.

Še kratki opozorili preden začnemo. Prvič, k pisanju prispevka me je deloma spodbudila tudi odločitev ŠO FSD, da ne financirajo te številke časopisa. Pošteno se mi zdi, da bralca, bralko na ta podatek opozorim pred pričetkom branja. Študentska organizacija FSD je odigrala pomembno vlogo ob nastajanju časopisa in verjamem, da bodo časopis podpirali tudi v prihodnje. Namen članka ni napad na ŠO FSD kot odgovor na odločitev o nefinanciranju časopisa Po moč, ampak razmislek o namenu, vlogi in stanju študentskega organiziranja na Univerzi v Ljubljani. Drugič, v prispevku se večinoma osredotočam na Študentsko organizacijo, vendar mislim, da lahko problematiko netransparentnosti in nizke participacije študentk in študentov v veliki meri opazimo tudi v delovanju Študentskega sveta.

Obe organizaciji izdatno (finančno) podpirata časopis Po moč, vendar pa me to ne odvezuje odgovornosti, da opozarjam na probleme študentskega organiziranja, ki pa so navsezadnje le odsev širše družbeno-politične problematike, ki bremeni zahodno demokracijo. Gre za izredno pomembne teme, o katerih se moramo mladi pogovarjati, saj ni vseeno, v kakšni družbi bomo živeli čez 10, 15, 20 let.

Študentsko organiziranje. A to je nekaj za na kruh namazat?

O vlogi in namenu študentskega organiziranja razmišljam že od svojih prvih študentskih volitev v študijskem letu

2010/2011. V času pred volitvami smo bili bruci in brucke deležni vsakodnevnega spremljanja ekipe, ki je bila kasneje tudi izvoljena. Vsak dan se je kaj dogajalo. **Zelo dobro se spomnim, kako se je dan po volitvah vse to spremenilo in kar naenkrat**

ni bilo več nikjer nikogar. To je bila moja prva izkušnja s študentskim organiziranjem, ki zelo dobro zaobjame srž problema. A o tem nekoliko kasneje. Najprej pogledajmo, kaj sploh je ŠOU.

Študentska organizacija Univerze v Ljubljani je demokratično organizirana samoupravna skupnost študentov Univerze v Ljubljani. Predstavnice in predstavniki z vsake fakultete, ki jih volimo na dve leti, tvorijo Študentski zbor. Študentski zbor (ŠZ) ŠOU v Ljubljani je najvišje zakonodajno telo ŠOU v Ljubljani. Sestavlja ga 45 študentskih poslancev, ki so predstavniki 30 višješolskih in visokošolskih zavodov, ki sodijo pod okrilje ŠOU v Ljubljani, in so za mandatno obdobje dveh let izvoljeni na študentskih volitvah. (<http://www.sou-lj.si/sl/vsebina/studentski-zbor>)

Študentski zbor je torej zelo pomembno telo, ki ga lahko primerjamo z Državnim zborom. ŠZ upravlja z zajetnimi sredstvi in financira številne dejavnosti, projekte, dogodke ... Zdi se mi pomembno, da smo študentje in študentke vključeni v ta proces in lahko vplivamo na delo ŠOU LJ.

Na žalost, **študentke in študentje slabo poznamo delovanje Študentskega zbora.** Povprečna volilna udeležba na zadnjih volitvah v študijskem letu 2014/2015 je bila nizka. Na 29¹ volilnih okrajih je svoj glas oddalo 20,56 % vseh volilnih upravičencev in upravičenk. Na naši fakulteti se lahko pohvalimo z nadpovprečno volilno udeležbo (31,99 %). (<http://www.sou-lj.si/sl/>

objave/item/3007-uradni-rezultati-%C5%A1tudentskih-volitev-2014.html)

Volitve predstavljajo vrhunec participacije študentskega organiziranja. Na žalost **večji del volilne kampanje zavzamejo razni žuri, zabave, zelo malo časa pa namenimo razpravljanju o programskih in vsebinskih usmeritvah posameznih skupin, ki kandidirajo.** To je področje, ki ga moramo dvigniti na višjo raven in že v času volitev predstaviti program kandidatov in kandidatke.

Volitve zame sicer ne predstavljajo največje težave v študentskem organiziranju, ampak samo kažejo na stanje, v katerem se je znašlo študentsko organiziranje. Prave težave se začnejo dan po volitvah, ko **študentje in študentke nimamo več stika z izvoljenimi predstavniki in predstavnicami ter nimamo vpogleda v njihovo delovanje.** Nimamo pregleda nad projekti, ki jih izvajajo in financirajo. **Nimamo pregleda nad odločitvami, ki jih poslanci in poslanke sprejemajo v Študentskem zboru.** Gre za zajeten kupček denarja in milijonske investicije (npr. Študentski kampus).

Prekiniti začaran krog nezainteresiranosti študentov in študentk za študentsko organiziranje mora biti ena od bistvenih nalog študentskih organizacij. Nujno je, da **naredijo svoje delo transparentno, razvidno in dostopno za študentke in študente.** Tako bi imeli študentke in študentje vpogled v to, kaj sploh pomeni študentsko organiziranje in kaj lahko s sodelovanjem

¹ Podatkov o volilni udeležbi 13. volilne enote UL FDS ni bilo na voljo.

v teh procesih pridobijo.

Ne gre zgolj za problem študentskega organiziranja, ampak za odraz širše družbene problematike. Nezainteresiranost za politiko. Netransparentnost. Nizka volilna udeležba. Meni se vse to sliši zelo znano in kaže na krizo demokracije. Pomembno je, da to reflektiramo in se vprašamo, kako demokracijo okrepiti. Vidim dve pomembni točki, ki se morata uresničiti:

1. Študentje in študentke se aktivno vključimo v procese študentskega organiziranja. Zahtevamo, da smo v te procese vključeni.
2. Prioritetna naloga študentk in študentov, ki so že aktivni v procesih študentskega organiziranja, postane angažiranje čim večjega deleža študentov in študentk.

Če študentje in študentke kot progresivni deli družbe na ravni Univerze v Ljubljani ne znamo in ne zmoremo zagotoviti transparentnega in demokratičnega delovanja organizacij in institucij, me skrbi za prihodnost naše demokratične družbe. Kako lahko potem na ravni države, kjer so sistemi večji, vložki višji in spremembe težje uresničljive, pričakujemo pozitivne družbene spremembe?

Kako naprej?

Dobra novica je, da že majhne, preproste spremembe pomenijo velik korak v smeri zelenega izida. Mislim, da je najboljši način, da na ravni posameznih članic ŠOU LJ uresničimo in preizkusimo tiste prakse, ki bi jih radi videli na ravni celotne

ŠOU LJ in v družbi nasploh.

»Če ne veš, kam hočeš priti, se ti ni treba bati, da bi tja prišel,« so modre besede Pfeifer-Schaupp, ki nas opozarjajo, da moramo najprej izbrati cilj, idejo oziroma želeno smer našega popotovanja. Po mojem mnenju bi dvignili raven študentskega organiziranja in zagotovili večjo demokratičnost njegovih procesov, če bi naslovili naslednji temi:

- večja participacija študentk in študentov v procesu študentskega organiziranja kot bistvena naloga študentskih organizacij,
- večja transparentnost delovanja in poslovanja.

Kva je zdej? AKCIJA!

Zato na ravni Fakultete za socialno delo predlagam sledeče.

V času volitev:

- V času volitev za ŠO FSD se pripravi soočenje skupin, ki kandidirajo na volitvah.
- Kratka predstavitev ŠO FSD in ŠOU LJ – namen in naloge, pretekli izvedeni projekti (npr. predavanje, brošura ipd.).
- V času volitev za ŠS FSD se pripravi soočenje kandidatov, na katerem predstavijo svoj pogled in ideje za delo v študentskem svetu.
- Kratka predstavitev ŠS FSD in ŠS UL – namen in naloge, pretekli izvedeni projekti (npr. predavanje, brošura ipd.).
- Predstavitev programov skupin za ŠO in ŠS v časopisu *Po moč*.

- Ustanovitev delovne skupine, ki bi pripravila soočenja, prispevke za časopis in na druge načine skrbela za čim večjo participacijo in demokratičnost na volitvah (delovno skupino bi sestavljali: član ali članica ŠO, član ali članica ŠS, časopis *Po moč*, predstavnice ali predstavniki društev ter drugi zainteresirani posamezniki ali posameznice – gre za odprto skupino).

V času delovanja organizacij:

- Javna predstavitev načrtov, projektov, ciljev ob začetku študijskega leta (ŠS in ŠO).
- Javna evalvacija uresničenih načrtov, projektov, ciljev ob koncu študijskega leta (ŠS in ŠO).
- Javna objava delovanja in poslovanja (ŠS in ŠO).
- Sprotno obveščanje študentov in študentk o dogajanju in odločitvah na sejah ŠOU LJ in ŠS UL (poročila, organiziranje diskusij o pomembnih temah ...).
- Predstavitev načrtov ob začetku študijskega leta in evalvacije ob koncu študijskega leta v časopisu *Po moč*.
- Prispevki ŠS in ŠO v časopisu *Po moč*, kjer predstavijo projekte, ideje, pomembne teme.
- Ustanovitev delovne skupine, ki bi skrbela, da se zgornje točke uresničujejo – ista delovna skupina kakor pri volitvah.

Vsi ti predlogi se mi zdijo uresničljivi. Zahtevajo pa veliko časa, dela, dogovarjanja, načrtovanja, potrpežljivosti. To je cena demokracije.

Delovna skupina ustvarjalk in ustvarjalcev časopisa *Po moč* bo organizirala sestanek, na katerem bomo odprli dialog o tej temi

in poskušali najti skupni jezik za delo naprej. O terminu boste obveščeni.

Kaj mislite o zgoraj napisanem? Zanima me, kako vi vidite vlogo študentskih organizacij? Ali vam je sploh mar? Katere spremembe bi vi želeli? Bi sodelovali v procesu soustvarjanja teh sprememb? Pišete nam lahko na casopis.pomoc@gmail.com, vaši odgovori pa bodo objavljeni v naslednji številki časopisa v rubriki Pisma bralk in bralcev.

Vira:

SOU-LJ, O ŠOU, Študentski zbor, dosegljivo na: www.sou-lj.si/sl/vsebina/studentski-zbor (25. 2. 2016)

SOU-LJ, Objave, Uradni rezultati študentskih volitev 2014, dosegljivo na: <http://www.sou-lj.si/sl/objave/item/3007-uradni-rezultati-%C5%A1tudentskih-volitev-2014.html> (20. 2. 2016)

Pripraviništvo v socialnem varstvu kot »privilegij« diplomantov FSD

Pripraviništvo na področju socialnega varstva je po veljavnem Zakonu o socialnem varstvu obvezno za opravljanje strokovnega izpita, ki je pogoj za zaposlitev v socialnem varstvu. Na področju socialnega varstva, kjer se zaposlujejo predvsem socialni delavci, v manjšem številu pa tudi diplomanti še približno desetih drugih strok, je prostovoljno pripraviništvo zakonsko prepovedano, kar pomeni, da če sredstev za plačana pripraviništva ni, se ta pač ne razpišejo. Tako je bilo celotnim generacijam onemogočeno pridobivanje ključnega pogoja za vstop na trg dela na področju, za katerega se izobražujemo. Nekateri diplomanti so na pripraviništva čakali od aprila 2013 (ko je bil razpisan zadnji razpis na tem področju) do novega razpisa decembra 2015. Število čakajočih študentov in diplomantov je naraščalo in do novega razpisa znašalo približno 500 diplomantov.

Prvi protest študentk in študentov, diplomantk in diplomantov se je zgodil že leta 2009. Takrat so protestniki zahtevali in tudi dosegli 150 pripravniških mest na leto vse do aprila 2013. Po tem obdobju je Zakon o socialnem varstvu ostal enak in s tem so ostali enaki tudi pogoji za zaposlitev na področju socialnega varstva. V letu 2014 se je oblikovala Študentska skupina za ureditev pripravništva v socialnem varstvu, ki je v sodelovanju s Kariernimi centri Univerze v Ljubljani prirejela okrogle mize na temo pripravništva na področju socialnega varstva in jamstva za mlade, kasneje pa smo na Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (v nadaljevanju MDDSZ) pisali številna poizvedovalna pisma glede pripravništev na omenjenem

področju, a nikoli nismo dobili nobene-ga odgovora. Zato smo se odločili še bolj organizirati in povezati s Socialno zbornico Slovenije, Fakulteto za socialno delo, Skupnostjo centrov za socialno delo, s številnimi študentskimi in mladinskimi organizacijami, med katerimi moram posebej izpostaviti Sindikat Mladi plus in Študentsko organizacijo Slovenije, ter tudi številnimi posameznimi potencialnimi delodajalci, ki so se zaradi pomanjkanja kadra z veseljem odzvali in nas podprli.

Ponovno smo pisali na MDDSZ, tokrat s priložo približno petdesetih podpisanih podpornih organizacij, in končno so nas začeli jemati resno (no, vsaj tako je na začetku izgledalo). Skoraj vsak teden smo bili

vabljeni na sestanke na MDDSZ in skupaj z nami so bili večkrat vabljeni tudi predstavniki stroke, fakultete in študentskih organizacij. Tako so se začela pogajanja, vendar smo v glavnem naleteli na gluha ušesa in izgovore. Najprej, da na našem področju sploh ne vidijo problema, nato, da ni sredstev in da čakajo na evropska sredstva. Ko so sredstva bila, se je čakalo na analizo dosedanjih pripravništev, za katero so se odločili, da jo je potrebno pred ponovnim razpisom opraviti. Analiza je na koncu vsebovala stran in pol »copy paste« podatkov analize Socialne zbornice, za katero smo vsi vedeli že leto pred tem, ministrstvo pa je to celotno analizo pripravništev po njihovih besedah pripravljalo skoraj celo leto. Vsebina ponovno ni povedala ničesar.

Ko smo videli, da nas sploh ne jemljejo resno, smo se odločili za protest, ki smo ga vnaprej najavili MDDSZ in tudi po pravilih prijavili na policiji. Poskrbeli smo za varnost udeležencev ter se trudili zagotoviti, da ne bi prišlo do izgrediv. Vseh udeleženi je bilo več kot 400, kar je za našo majhno fakulteto precej veliko. Na protest smo povabili različne govorce, profesorje naše fakultete, predstavnike delodajalcev in organizacij, ki nas podpirajo, in tudi vse protestnike, ki so želeli govoriti. Koncept protesta smo zasnovali nekoliko drugače in povabili znane slovenske raperje, ki so nam z veseljem prišli izkazat podporo in nastopili na protestu. Kljub številnim pozivom pa na ulico ni prišel nihče iz MDDSZ. Odzivali so se le preko njihove spletne strani in Twitter profila ministrice, češ, da sploh ne razumejo, zakaj protestira-

mo, čeprav so bile zahteve jasne. Čez nekaj ur me je dobesedno za rokav pocukal mlajši moški, ki se je predstavil, da je iz ministrstva in da nas ministrica Anja Kopač Mrak čez eno uro vabi na sestanek.

Na sestanku smo namesto predlogov rešitev, kako urediti pripravništvo v socialnem varstvu, poslušali predvsem očitke, češ, kaj smo si dovolili in o tem, da smo si izbrali neperspektiven študij, ki ne nudi dovolj zaposlitvenih možnosti. Navedeno pa sploh ne drži, saj so nas na protestu podprli tudi predstavniki sindikata Skupnosti centrov za socialno delo, in sicer z besedami, da nas potrebujejo, saj imajo kadrovske primanjkljaje. Razpis za pripravništva pa naj bi bil po njihovih besedah objavljen septembra 2015.

Na podlagi zgoraj omenjene analize so se nato, kljub večurnemu nasprotovanju različnih organizacij, strokovnjakov in študentov, odločili analizo podpreti in jo uporabiti za pripravo novega Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o socialnem varstvu.

V decembru je tako po šest mesečni zamudi (po prvih besedah MDDSZ naj bi razpis prišel v juniju, nato v septembru in oktobru) končno prišel razpis za pripravništva na področju socialnega varstva, ampak vse še zdaleč ni tako, kot bi si želeli. Predstavil bom nekaj dejstev, ki povzročajo probleme:

1. Razpis je omejen na samo 100 pripravnikov, čeprav smo opozarjali, da je že 500 čakajočih.

2. Razpis je namenjen le mlajšim od 29 let, s čimer se uveljavlja starostna diskriminacija.

3. Praksa kaže, da se Centri za socialno delo niso prilagodili bolonjskemu sistemu, tako zaposlujejo le pripravnike s 7. stopnjo izobrazbe, ki jo po bolonjskem programu študentje pridobimo šele z magisterijem. Diplomanti s 6/2 stopnjo izobrazbe tako avtomatsko odpadejo in lahko pripravništvo v socialnem varstvu opravljajo le v nekaterih nevladnih organizacijah, ki so v manjšini.

4. Odgovorni na CSD-jih in drugih organizacijah v glavnem sploh ne vedo, da po bolonjskem sistemu z diplomo pridobimo 6/2 stopnjo izobrazbe.

5. Veliko diplomantk in diplomantov, ki so čakali na nov razpis in imajo 7. stopnjo izobrazbe, je zaradi daljšega čakanja na razpis starejših od 29 let in tako iz možnosti opravljanja pripravništva izpade.

6. Dokler bodo ob enakih pogojih na trgu dela diplomantke in diplomanti, ki imajo diplomo po starem sistemu, bodo imeli ti prednost pred diplomantkami in diplomanti po bolonjskem sistemu, saj jim je priznana višja stopnja izobrazbe, čeprav so po starem programu študentke in študenti pridobili manj izkušenj, kot jih pridobimo študentje na bolonjskem programu (sedaj imamo obvezno prisotnost tako na predavanjih, kot tudi na vajah, bistveno več študijskih obveznosti in tudi časovno omejitev študija).

7. Pokazal se je še problem glede financiranja, zato je veliko organizacij odstopilo od odločitve, da vzamejo pripravnika.

Trenutno je v obravnavi Zakon o spre-

membah in dopolnitvah Zakona o socialnem varstvu, ki bo ob sprejetju prinesel nove spremembe na področju pripravništva. Nov zakon bo obvezno pripravništvo odpravil in ga nadomestil z bodisi šest mesečnim neobveznim pripravništvom za študentke in študente FSD in devet mesečnim neobveznim pripravništvom za diplomantke in diplomante drugih fakultet, ki se lahko zaposlijo na področju socialnega varstva, bodisi z uvajanjem v delo z mentorjem. Po novem zakonu MDDSZ pridobi skoraj vse pristojnosti, ki jih je imela do sedaj Socialna zbornica. Kaj bo vse to pomenilo v praksi, si težko predstavljam, ampak se bojim, da bo pripravništvo po sprejetju novega zakona diplomantom še težje dosegljivo.

Namesto zaključka še nekaj pomislekov:

1. Ali je socialno delo v Sloveniji podcenjena stroka?

Da. Socialno delo je v drugih razvitih državah veliko bolj cenjeno. Primerljivo je s poklici v medicini, psihologiji in pravu. Temu primerno je tudi plačano in spoštovano. Na CSD-jih pa je čedalje več zaposlenih strokovnjakov iz drugih strok in sedaj je strokovnjakov iz drugih strok že približno enako kot socialnih delavk in delavcev. Prav tako je zelo majhno število socialnih delavk in delavcev na vodilnih mestih CSD-jev. Ne govorim, da ne potrebujemo znanja drugih strok, ampak stojim za tem, da bi se na CSD-jih morali v glavnem zaposlovati diplomanti in magistri socialnega dela.

2. Ali bi bilo dobro omejiti vpis na fakulteto?

V Sloveniji je po podatkih Eurostata porast revščine v času recesije znašal 3,2 %, povprečje za EU pa 0,6 %. Tako je Slovenija po naraščanju revščine v EU na drugem mestu, takoj za Litvo. Povprečje zaposlenih na 1000 prebivalcev v socialnem varstvu leta 2012 je v Sloveniji znašalo 1,9 %, v EU je povprečje 4,2 %, torej je za dosežek povprečja EU v Sloveniji potrebno zaposliti več kot enkrat toliko ljudi, kot je že zaposlenih na področju socialnega varstva. Odgovor je torej jasen. Vpisa na fakulteto ni potrebno omejiti, saj v socialnem varstvu potrebujemo več novega izobraženega kadra. Kljub temu pa je FSD v študijskem letu 2013/2014 omejil vpis na 100 rednih študentov in ukinil izredni študij.

3. Kaj pa lahko storimo?

Najpomembnejše je odpraviti Zakon za uravnoteženje javnih financ (ZUJF) in s tem prepoved zaposlovanja v javnem sektorju, saj naj bi bil le-ta odpravljen z gospodarsko rastjo, ki smo jo že dosegli. Ponovno se morajo odpreti zaposlitve v socialnem varstvu, ki so zaradi preobremenjenosti zaposlenih nujno potrebne. Omejitve zaposlovanja v socialnem varstvu so se zgodile tudi prej kot omejitve na ostalih področjih javnega sektorja, torej že pred ZUJF-om. Z velikimi težavami pa se srečujejo predvsem manjši CSD-ji in manjše organizacije, ki imajo manj kot 100 zaposlenih, saj morajo tudi oni, tako kot večje organizacije, vsako leto odpustiti 1 % zaposlenih. Zanje en zaposlen predstavlja veliko več kot le 1 %, a ga morajo kljub temu odpustiti. Vse njegovo delo se tako razdeli na ostale zaposlene, ki so že brez tega preveč obremenjeni. Rešitev vidim to-

rej kot odpravo prepovedi zaposlovanja, vzpostavitev novih delovnih mest in uvajanje pripravnikov na delovnem mestu, kjer bi kasneje dobili zaposlitev za nedoločen čas, vse to pa bi se moralo financirati iz stalnega državnega proračuna in ne čakajoč na nezanesljiva evropska sredstva.

Viri:

- Černivec, D. (2015) *Samoocena usposobljenosti študentk in študentov Fakultete za socialno delo. Diplomsko delo*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Eurostat. *Your key to European statistic*. Dostopno na: <http://ec.europa.eu/eurostat> (16. 2. 2016).
- Fakulteta za socialno delo. *Letno poročilo 2014*.
- Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o socialnem varstvu. Dostopno na: <https://e-uprava.gov.si/drzava-in-druzba/e-demokracija/predlogi-predpisov/predlog-predpisa.html?id=6522> (16. 2. 2016).
- Študentska skupina za ureditev pripravništva na področju socialnega varstva (april 2015). *Sporočilo za javnost: MDDSZ odgovornost za neurejenost sistema pripravništva neodgovorno vali na študente* (osebni arhiv).
- Zakon o socialnem varstvu. Dostopno na: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=20073&stevilka=100> (16. 2. 2016).
- Zakon za uravnoteženje javnih financ. Dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO6388> (16. 2. 2016).

■ Piše: Anže JURČEK

Neznosna lahkost socialnega dela

“S svobodo izbire prevzemamo odgovornost za vsako našo odločitev. Za nekatere je ta svoboda darilo neba. Za druge je takšna odgovornost neznosno breme.”
(Von Foerster 1993: 7)

Češki pisatelj Milan Kundera se v svojem romanu *Neznosna lahkost bivanja* (1984) dotakne misli o večnem vračanju, ki jo je sicer v zahodni filozofiji najbolj uporabljal Nietzsche. Mit o večnem vračanju pravi, da se bo nekega dne vse ponovilo tako, kot se je že poprej, in da se bo ta ponovitev ponavljala naprej v neskončnost. Tako naj bi bila zgodovina vnaprej postavljen krog brez napredka, z istimi dogodki, ki so obsojeni na ponavljanje brez sprememb ali izboljšav. Človekov obstoj je obtežen, saj stoji utrjen v neskončni krožnosti. Ker v svetu večnega vračanja vsako dejanje človeka nosi težo neznosne odgovornosti, je Nietzsche misel o večnem vračanju razglasil za najtežje breme. Hkrati pa vsako dejanje v ciklu dobi svoj neskončen fiksen pomen, saj se mora vedno zgoditi isto kot poprej, da ohrani svojo identičnost. To dejstvo prepreči, da bi se posamezniku dejanja, življenje zdelo nesmiselno.

Na drugi strani, kot negacija večnega vračanja, je življenje, ki bo enkrat za vselej izginilo in se nikdar več vrnilo. Kot piše Kundera, je takšno življenje podobno senci brez teže, mrtvo že vnaprej in ne glede na

to, ali je bilo še tako kruto, še tako lepo, še tako sijajno, vsa ta strahota, lepota in sijaj nimajo nikakršnega smisla. Nekaj, kar se ne ponavlja v neskončnost, ima svoj kratek obstoj in ko se zaključi, vesolje (svet, zemlja) obstaja naprej popolnoma indiferentno na ta pretekli obstoj.

Kundera zamisel o večnem vračanju uporabi za prikaz koncepta *lahkosti* in v nasprotje postavi svojo *neznosno lahkost bivanja*. Tako v primeru, ko večno vračanje ni mogoče, predvideva, da bi človeštvo doživelo absolutno odsotnost bremena. To bi povzročilo, da bi človek v svojem pomanjkanju teže pomena (smisla) občutil neizmerno lahkost – postal *lažji od zrak*. Vsako življenje je tako nepomembno; nobena odločitev ni pomembna in ker ni pomembna, postane svobodna in lahka, nas ne bremeni. Hkrati pa popolna nepomembnost naših odločitev, naših življenj in našega obstoja postane neznosna. Odtod pisateljev koncept neznosne lahкости bivanja.

Nasprotno koncept večnega vračanja zahteva od nas strogo spoštovanje

predpisanih zakonov in pravil, občutek dolžnosti ter rigidne moralnosti. Ob tem se seveda pojavi vprašanje, kaj potem izbrati? Težo ali lahkost? Pred Kundero so si v preteklosti to vprašanje postavljali že drugi. Nekateri so svet delili (ga delijo) na nasprotujoče si dvojice (svetlo-temno, redko-gosto, vroče-mrzlo itd.) in tako eni strani pripisujejo pozitivno in drugi negativno. Menim, da pisatelj upravičeno poudari, da je delitev na negativni in pozitivni pol povsod preprosta, z izjemo primera teže in lahкости. Katera je torej pozitivna? Lahkost ali teža? Če nekateri za pozitivno vzamejo lahkost in za negativno težo, pisatelj postavlja vprašanje – imajo prav ali ne? Gotovo pa ostane le eno: nasprotje teža-lahkost je najbolj skrivnostno in dvoumno izmed vseh nasprotij.

K razmišljanju o meni nadvse zanimivi knjigi me je v kontekstu socialnega dela pripeljala učna literatura v sklopu predmetov socialnega dela in pa tudi polpretekla dogajanja na naši fakulteti. Na prvi pogled zapleteno razmišljanje o nasprotjih lahкости in teže, svobode in dolžnosti bi sicer lahko povezal s stroko socialnega dela že poprej. Knjiga pisatelja Kundera me spremlja že precej dolgo, vprašanja neznosne lahкости bivanja pa sem si v zasebnem življenju postavljал neštetokrat. Reflektiral smisel in pomen dvopolnih predstav sveta okoli in znotraj sebe. Prevpraševal koncepte, znanje, predstave o svetu. Predmet Epistemologija socialnega dela, ki morda resnično najbolj od vseh poda priložnost študentom za poglobljeno osebno refleksijo, me je tako privedel do povezave neznosne lahкости bivanja s študijem socialnega dela.

Kot sicer naključje (če predpostavim, da le-to obstaja) pa je ravno dogodek pri predmetu Epistemologija socialnega dela sprožil širše razprave, ki so enkrat za spremembo vsaj za kratek trenutek pretresle celotno študentsko populacijo naše fakultete. Nikoli poprej se študentke in študentje niso tako množično odzvali na nek dogodek. Odziv na anonimno prijavo domnevne zlorabe akademskega prostora na naši fakulteti je bil, v nasprotju s prijavo samo, izrazito neposreden, odprt, javen. V neskončni raznolikosti mnenj in pogledov na svet se je kar naenkrat na situacijo gledalo zelo črno-belo, dvopolno.

Kot vsakega izmed nas, se je tudi mene zgodba dotaknila osebno. Prvotnemu čustvenemu odzivu (podobnemu tistemu, ki ga opisuje kolegica Koražija v prejšnji številki časopisa *Po Moč*) pa je sledilo tudi lastno prevpraševanje svoje vloge študenta socialnega dela, ki naj bi glede na način delovanja fakultete in stroke socialnega dela le-to tudi soustvarjal. V že omenjenem prispevku kolegica omeni (ponovno) dvopolno razlikovanje študentov na tiste, ki cenijo profesorje, ki študentom odpirajo obzorja, in tiste, ki želijo na fakulteti zgolj diplomirati in nato pri delu vsiljevati svoja razmišljanja.

Naj se oddaljim od omenjene situacije in odziva, ki ga je sprožil ta dogodek. Neznosno lahkost bivanja tokrat vključujem v ta prispevek, saj bi želel (upam, da uspešno) predstaviti, kako mi je razmišljanje o tem konceptu pomagalo pri umeščanju svojega osebnega življen-

ja v stroko socialnega dela in obratno. V prvem letniku smo govorili o tem, da gre za osebno odločitev posamezne socialne delavke/socialnega delavca, ali bo v delovnem odnosu delal s perspektive moči. Verjamem, da vsak izmed nas med spoznavanjem stroke socialnega dela zavедno in nezavedno prenaša njeno znanje tudi v zasebno življenje, kot tudi obratno izkušnje, znanje iz osebnega življenja prinašamo v delovni odnos. Prav tako se odločamo, da v odnosu prevzemamo vlogo nevedočega in spoznavamo raznoliko življenjsko stvarnost naših uporabnikov, naših sogovornikov.

Poprej predstavljeno vprašanje lahkosti in teže je vprašanje brez odgovora. Gre za vprašanje, na katero ni univerzalnega odgovora, ni univerzalne resnice. In tu se morda skriva bistvo tega, da sem svoje strokovno znanje, pridobljeno na fakulteti, povezal tako z osebnimi izkušnjami kot tudi s Kunderovo *Neznosno lahkostjo bivanja*. Vprašanja, na katera ni univerzalnih odgovorov, so tista, ki pri našem delu z uporabniki prevladujejo, vendar pa to ne pomeni, da za takšnimi vprašanji ni moč odkriti resnice. V jeziku kibernetike gre za načelno neodločljiva vprašanja. Blizu mi je misel, da je "resnica stalno porajajoča, nikoli dokončno določena in vselej izraz dogovora vsaj dveh opazovalcev" (Možina, Kordeš 1998), ali pa spoznanje, da v primeru komuniciranja med dvema človekoma objektivna resnica ne obstaja. Je samo interakcija, ki se poraja vsak trenutek. Če je navzoče zaupanje, lahko pride do usklajenosti, usklajenost

omogoči strinjanje, ko se pojavi strinjanje, se rodi resničnost. (Kordeš 2004)

Von Foerster (1993: 7) pravi takole: "Ko se odločamo o načelno neodločljivih vprašanjih, ne obstaja nobena zunanja nujnost, ki bi nas silila v to, da na taka vprašanja odgovorimo na določen način. Smo svobodni! Sami lahko izbiramo, kdo hočemo postati, ko se odločamo o načelno neodločljivih vprašanjih. /.../ S svobodo izbire prevzemamo odgovornost za vsako našo odločitev. Za nekatere je ta svoboda darilo neba. Za druge je takšna odgovornost neznosno breme."

Te misli, ki sem jih spoznal v kontekstu vsebine Epistemologija socialnega dela, sem vedno znova povezoval s Kunderovo *Neznosno lahkostjo bivanja*. Kot sem že omenil, nas teorija socialnega dela uči o uporabi etike udeležnosti, spoznavanju življenjske stvarnosti uporabnikov in prevzemanju vloge nevedočega. Za vse strokovne pristope, ki jih bomo uporabljali v praksi z našimi uporabniki, pa se zmeraj tudi osebno odločamo, kako jih bomo uporabili in če jih bomo uporabili tako, kot nas usmerjajo etična pravila naše stroke. Avtorja Možina in Kobal (2005: 196) pišeta o stališču udeležnosti v psihoterapiji: "Izkušnje iz terapevtske prakse nama pomagajo vzdrževati držo udeležnosti tudi v vsakdanjem življenju in obratno, brez negovanja te držo v vsakdanjem življenju bi kot terapevta delovala neskladno, manj prepričljivo in tudi manj učinkovito. Stališče udeležnosti je v človeškem, eksistenčnem smislu zahteven

projekt za vse življenje tako v terapevtskem delu kot tudi v vsakdanjem življenju.”

V raziskovanju lastne stvarnosti, našega odnosa do lahкости in teže, življenjskega (ne)smisla nas znanje stroke socialnega dela podpira. Zavedati se moramo seveda tudi dejstva, da bomo v naših delovnih odnosih vedno znova spoznavali tudi lahkost in težo, (ne)smisel življenja, kot ga vidijo naši soustvarjalci v odnosu. Naša osebna odločitev pa je, da v svobodi izbir (in lahкости, ki nam jo le-te prinašajo) hkrati prevzemamo odgovornost za naš delež v iskanju rešitev. Odgovor na vprašanje lahкости in teže je tako pri vsakem posamezniku drugačen, iz lastnih izkušenj pa lahko dodam, da tudi vedno znova spremenljiv. Enako predpostavljamo za naše strokovno delo, zato vedno znova preprašujemo resnico, ki nastaja v odnosu med socialno delavko in uporabnikom.

V Nietzschejevi filozofiji je teža življenjsko potrjujoča, kar pomeni živeti na način, ki bi ga bili pripravljeni (vedno znova) ponoviti. Naj ta misel prinaša bralcu težo ali lahkost, pa naj se zaveda, da ima zmeraj svobodo ponovnega definiranja svojih resnic, svojega pogleda. Resnično si želim, da bi po tem navodilu delali tako z našimi soustvarjalci v delovnih odnosih, kot bi se po njem tudi ravnali v odnosih med študenti na fakulteti, v odnosih s profesorji in v našem strokovnem ter osebnem odnosu do širših družbenih dogajanj.

Viri:

- Foerster, H. von (1993). Ethics and Second-Order Cybernetics. *Psychiatria Danubina* 5, 1-2: 33-47. (Etika in kibernetika drugega reda, prevod M. Možina)
- Koražija, K., (2015). Kaj je objavljeno pismo o pozivanju k “bojkotu referendumu” povzročilo med študenti socialnega dela. *Po moč* 1, letnik II, 39-41.
- Kordeš, U., (2004). *Od resnice k zaupanju*. Ljubljana: Studia humanitatis. 22-118, 139-152, 251-258.
- Kundera, M. (1984). *Neznosna lahkost bivanja*. Ljubljana: Mladinska knjiga (Prevod Jaroslav Skrušny (2005)
- Možina, M., Kordeš, U. (1998). Obiranje sadov iz Drevesa spoznanja. Spremnna beseda k: Maturana, H.R., Varela, F.J. *Drevo spoznanja*. Ljubljana: Studia humanitatis. 219-248.
- Možina, M., Kobal L. (2005). Razvijanje stališča udeležnosti v psihoterapiji. *Časopis za kritiko znanosti* XXXIII, 221:195-205.

■ Piše: Vilko KOLBL, mag., generalni sekretar Socialne zbornice Slovenije

Predstavitev Socialne zbornice Slovenije

Socialna zbornica Slovenije je osrednje in največje strokovno združenje na področju socialnega varstva v Sloveniji. Ustanovljena je bila leta 1993 na podlagi Zakona o socialnem varstvu in na pobudo večje skupine uglednih slovenskih strokovnjakinj in strokovnjakov s področja socialnega varstva. Socialna zbornica Slovenije vključuje strokovne delavke in delavce, sodelavke in sodelavce ter druge delavke in delavce ter prostovoljke in prostovoljce z različnih strokovnih področij, ki z neposrednim in posrednim delom izvajajo socialnovarstveno dejavnost. Ključno poslanstvo Socialne zbornice Slovenije je povezovanje socialnovarstvene dejavnosti v celoto in skrb za razvojno usmerjenost in zagotavljanje visoke strokovnosti ter poklicne kompetentnosti izvajanja socialnovarstvenih dejavnosti vseh treh sektorjev – javnega, nevladnega in zasebnega – ki se izvajajo tako na lokalni kot na regionalni in nacionalni ravni. V zadnjem času pa je Socialna zbornica Slovenije aktivno prevzela tudi iniciativo za mednarodno povezovanje z deležniki socialnovarstvenih dejavnosti v širšem evropskem prostoru. Prav zaradi potreb in namere po mednarodnem povezovanju se vam predstavljamo, saj želimo okrepiti mednarodno strokovno in projektno sodelovanje in mreženje.

Socialna zbornica Slovenije s svojimi aktivnostmi, projekti in tripartitnim financiranjem svojega delovanja (iz državnega proračuna, članarin vključenih članov in lastne dejavnosti ter donacij) uveljavlja principe strokovne enakopravnosti in avtonomnosti, odprtega komuniciranja, spoštovanja raznolikosti strok in uravnoteženja zastopanosti ter razvojnih izzivov javnega, nevladnega in zasebnega sektorja na področju socialnega varstva. S tem uresničuje svoje poslanstvo in vizijo, ki je prizadevanje za povezanost, razvoj in strokovni napredek socialnovarstvene dejavnosti. Ključna naloga Socialne zbornice Slovenije je izvajanje različnih javnih pooblastil in nalog, opredeljenih v Zakonu o socialnem varstvu in drugih zakonskih podlagah. V naši pristojnosti je tako urejanje področja pripravištva v socialnem varstvu, ugotavljanje usposobljenosti, koordinacija in izvajanje strokovnih izpitov za strokovne delavce, koordinacija področja supervizije, priprava različnih strokovnih mnenj, verifikiranje socialnovarstvenih programov, koordinacija inštruktažnega svetovanja in reševanje različnih ugovorov.

Posebno pozornost namenjamo prizadevanju za uveljavljanje Kodeksa etičnih načel v socialnem varstvu.

Socialna zbornica Slovenije se posebej posveča tudi izobraževanju in usposabljanju na področju socialnega varstva in širše. V sklopu lastnega izobraževalnega centra izvajamo različne programe izobraževanja in usposabljanja, ki jih vodijo uveljavljene strokovnjakinje in strokovnjaki, seminarje, okrogle mize in strokovne posvete.

Socialna zbornica Slovenije nekajkrat letno izdaja strokovno publikacijo Socialni izziv, kjer predstavlja sodobne pristope dela na področju socialnega varstva, najnovejša strokovna in raziskovalna dognanja ter priložnosti in izzive strokovnega in projektne dela na področju socialnega dela.

Kompleksnost področja socialnega varstva v današnjem času zahteva povezovanje različnih deležnikov z namenom izmenjave znanja, izkušenj in strokovne kompetentnosti. Zato smo na nacionalnem nivoju prevzeli povezovalno vlogo v sklopu treh sekcij: Sekcije za varne hiše, materinske domove in sorodne organizacije, Sekcije socialnih oskrbovalk ter Sekcije družinskih pomočnikov. Nedavni odzivi kažejo na potrebo po ustanovitvi novih sekcij, k čemur je zbornica že aktivno pristopila.

Članstvo v Socialni zbornici Slovenije je prostovoljno. Njeni člani so tako izvajalci s področja socialnega varstva kot tudi z drugih področij, kjer delujejo kot strokovnjakinje in strokovnjaki, laične delavke in delavci, prostovoljke in prostovoljci ter študentke in študenti. Raznolikost članov nas v strokovnem smislu močno bogati in ustvarja priložnosti za multidisciplinarno iskanje ustreznih strokovnih rešitev in za razvoj področja socialnega varstva. Na začetku leta 2016 smo imeli okrog 900 individualnih članov, 149 kolektivnih članov in eno častno članico, ki je naziv prejela zaradi izjemnih dosežkov na področju socialnega varstva.

Družbene spremembe in procesi so tudi na področju socialnega varstva danes vse bolj globalni, pogosto presegajo nacionalne okvire in zato zahtevajo transnacionalne odzive. Potrebe po mednarodnem projektne, strokovnem in raziskovalnem delovanju se kažejo tudi v Socialni zbornici Slovenije kot v osrednjem in največjem strokovnem združenju na področju socialnega varstva v Sloveniji. V zadnjem času Socialna zbornica Slovenije aktivno prevzema različne strokovno-povezovalne in strateško-razvojne iniciative na področju socialnega varstva v Sloveniji in širše v evropskem prostoru. Pri tem iščemo strokovno kompetentne in projektne korektne tuje projektne partnerje in institucije, ki nam bodo nudili strokovno podporo pri izvajanju mednarodnih projek-

tov. Iščemo tudi študentke in študente in vas vabimo k različnim oblikam sodelovanja s Socialno zbornico Slovenije. Nekaj možnih oblik vam predstavljamo v nadaljevanju.

Kako Socialna zbornica Slovenije koristi študentom?

Strokovni izpiti

Socialna zbornica Slovenije na podlagi 71. člena Zakona o socialnem varstvu določa pogoje in način opravljanja pripravništva in strokovnega izpita ter organizira in izvaja preverjanje znanja za pridobitev strokovnega izpita za področje socialnega varstva. Vsaka diplomantka ali diplomant mora skladno z 69. členom Zakona o socialnem varstvu imeti opravljen strokovni izpit iz socialnega varstva, ki je eno izmed javnih pooblastil Socialne zbornice Slovenije. Študentom predlagamo, naj bodo pri izbiri priprav na strokovni izpit še posebej pozorni in se le-teh udeležijo v okviru Socialne zbornice Slovenije. Le-ta je namreč v največji možni meri kompetentna za izvedbo priprav, ki potekajo z izrazitim poudarkom na ustnem delu strokovnega izpita. Vsi udeleženci prejmejo brezplačno zgoščenko s programom strokovnega izpita s pravnimi in drugimi viri.

Aktivnost študentov

V Socialno zbornico Slovenije so že včlanjene študentke in študenti Fakultete za socialno delo, njihovo aktivno vključevanje

pa pričakujemo tudi v prihodnje. Članstvo v Socialni zbornici Slovenije nudi številne ugodnosti, kot na primer izredne popuste za študente pri izobraževalnih seminarjih. Vabimo vas, da se v Socialno zbornico Slovenije včlanite že v času študija in izkoristite ugodno članarino, ki za študentke in študente znaša le 5 € letno. Študentke in študenti, ki se že vključujejo v delo, lahko koristijo možnosti različnega sodelovanja glede mentorstva, izvajanja različnih manjših raziskav ter drugih študijskih obveznosti.

V zadnjih dveh številkah našega strokovnega biltena Socialni izziv smo tudi objavili prispevke študentk in študentov socialnega dela.

V zadnjem času opazamo željo študentk in študentov po izobraževanju in udeleževanju na izobraževalnih seminarjih v sklopu našega izobraževalnega centra ter na drugih seminarjih, ki jih izvaja Socialna zbornica Slovenije po pogodbi s pristojnim ministrstvom. Udeležba na teh seminarjih je brezplačna, zato vas vabimo, da se jih udeležite tudi vi.

Vabilo - sekcija

Zavedamo se, da so študentke in študenti bodoče strokovnjakinje in strokovnjaki, ki z dokončanjem študija naredijo prvi korak k vstopu na svojo strokovno pot, kamor s svojimi idejami prinesejo svežino in bogastvo. Zato vam nudimo možnost ustanovitve svoje sekcije – Sekcije študentov. Namen sekcije bo

nudnje mentorstva študentkam in študentom in spoznavanje celotnega sistema socialnega varstva ter njegovih izzivov in priložnosti z možnostjo projektne dela v sklopu Socialne zbornice Slovenije. Namen nalog in izzivov bo omogočanje vaše strokovne rasti in vstopa na trg dela že v študentskih letih. Članstvo v sekciji vam bo omogočalo pridobitev referenčnega pisma.

Upamo, da smo vam vsaj približno prikazali delo Socialne zbornice Slovenije in kako lahko le-ta koristi tudi vam v študentskih letih.

Vljudno vabljeni k sodelovanju in pisanju člankov za Socialni izziv.

Za vsa vprašanja smo vam na voljo na telefonsko številko 01 292 7310 ali na info@szslo.si.

Ženska, zavaruj svoje meje

Dovolite mi, da pričnem zapis s priznanjem, ki me že dolgo razžira in išče svoj prostor pod soncem. Ne, o tem ni najlažje govoriti in okolica bi raje, da ostane skrito na varnem, znotraj temne omare, kamor spada. Je nekaj, kar je del moje biti, česar ne morem spremeniti, četudi bi želela. Narekuje mi moje življenje in ravnanje, tudi moje delo "trpi" zaradi tega. Pa naj kar izdavam.

Sem feministka.

Srce mi narekuje, da smo si moški in ženske enakovredne, čeprav mi družba kaže, da ni tako, in taisti hudič mi ne da biti tiho. Morda je to neločljiva, celo prirojena značilnost feministk in feministov, da namreč o svojem prepričanju ne znamo molčati, o tem govorimo nadležno pogosto ter, še huje, glasno. Skupaj z borci za pravice živali, LGBTQ skupnostjo in zagovorniki etničnih manjšin se stiskamo v konzervici nepriljubljenih in nezaželenih, tistih, ki preprečujejo, da bi lahko ostali, tisti tannormalni, živeli svoje življenje v blaženem miru. Včasih, pravijo lokalni miti in legende, se tovrstne grozote in bolezenska stanja pojavijo celo skupaj znotraj ene osebe, za kar pa je tako ali tako treba kriviti starše, ki jim v takem primeru očitno ni šlo dovolj za svoje otroke.

Tako skozi svoja feministična očala (ne, niso rožnata) opazujem in poskušam razumeti svet okoli sebe in kar vidim, me razžalosti. V letu umorov, kot so mediji

poimenovali leto 2015, se je teh zgodilo v Sloveniji kar dvakrat več kot leto poprej, za novo leto so se v Nemčiji zgodili sovražni napadi na ženske, pri čemer se je število napadenih povzpelo čez 1200, kmalu po vstopu v leto 2016 pa smo dobili nov virus, ki razsaja po Južni in Srednji Ameriki in je prišel tudi že v Evropo.

Koga kriviti, kdo lahko tovrstne katastrofe prepreči, na koga naj se v teh kriznih časih obrnemo? Zakaj izpostavljam ravno te tri primere, ki imajo navidez le malo skupnega? Odgovor je: ženske. Razumem, ob predhodnem priznanju nagnjenosti k feministični ideologiji mojega odgovora morda ne gre jemati preveč resno. Bi pomagalo, če povem, da za odgovorom stoji jo večinoma moški?

V časopisnem članku *Družinske tragedije je težko preprečiti*, objavljenem v Dnevniku dne 27. 1. 2016, dr. Peter Umek, upokojeni profesor kriminalistične psihologije,

na vprašanja novinark, precej podobna mojim zgoraj, odgovarja takole:

“[P]olicija in centri za socialno delo ne morejo rešiti partnerskih odnosov. Lahko ponudijo pomoč, od ženske pa je odvisno, kaj bo storila. [...] Ko se ženska odloči za konec nasilne zveze, mora biti to resnično konec, [...] mnoge ženske pogosto upajo, da se bo partner vendarle spremenil, ker so ga vsaj za nekaj časa zapustile. Prepričane so, da so mu s tem dokazale, da gre zares in da zmorejo živeti brez njega. V pričakovanju, da bo zaradi te “šole” vse drugače, se vrnejo nazaj in čez čas obupano ugotovijo, da je njihov partner še vedno nasilnež in da so njegove pesti postale še trše.”

Če so torej ženske odgovorne za to, da od partnerja zbežijo in ostanejo na varnem, pa je gotovo tudi kaj, kar lahko storijo moški? Gospod Umek analizira moško razmišljanje takole: “Nič ne razmišljajo. To niso serijski morilci, ki počasi davijo svojo žrtev in uživajo v njenem trpljenju. Glede prej omenjenih umorov ne verjamem, da sta se morilca zavedala, kaj počneta. Šlo je za preprosto izgubo nadzora, za dejanje v stanju bistveno zmanjšanje prištevnosti.”

Primera, ki ju tu omenja profesor, sta umor dveh žensk, prve matere treh in druge štirih otrok. Prva, zapiše članek, je partnerja, ki je bil do nje dolga leta nasilen in je tudi zlorabljal alkohol, sicer zapustila, a jo je ta počakal pred delovnim mestom in pregovoril, da ga je spustila v avto, nato pa zadavil. Druga žrtev se je s svojim morilcem odpravila na božični koncert, čeprav sta se prej dogovorila, da ne bosta več par,

na poti domov pa jo je tudi ta zadavil. Če je od ženske odvisno, kaj bo storila, pri moških morilcih pa gre za “preprosto izgubo nadzora”, lahko zatorej logično sklepamo, da sta ženski pravzaprav sami krivi, da so njuni otroci ostali brez matere, saj nista poskrbeli, da bi se držali stran od nasilneža, ki se – zopet navajam isti članek – “ne bo nikoli spremenil”, in sta tako povzročili ti tragediji.

Te so se v lanskem delu dogajale tudi na drugih koncih Evrope, na primer v Nemčiji. V Kölnu, Düsseldorfu, Dortmundu in Bielefeldu več kot 1200 žensk poroča, da so bile za novo leto zlorabljene – okradene, spolno nadlegovane, posiljene. V tem primeru ženske zagotovo niso krive, saj je v javnosti hitro postalo znano, da so zločine zakrivali tujci, mnogi prosilci za azil. Namen napadov, kolikor lahko domnevamo, je bil izgon žensk iz javnih prostorov. Ker v Evropi verjamemo v enakopravnost spolov in v pravico žensk, da se zadržujejo v javnih prostorih, smo se temu seveda uprli, nezaslišana je kakopak misel, da bi ženske zatrli in zaprli nazaj v zasebno sfero. Henriette Rekker, županja Kölna, se je na dogodek nemudoma odzvala z besedami: “Vedno je mogoče ohraniti določeno razdaljo, ki je daljša od dolžine roke,” in namignila, da bodo mestne oblasti priskrbele smernice, ki naj se jih ženske držijo, če se znajdejo obkrožene z nasilnimi moškimi, ki jih hočejo otipavati. (NY Times, 27. 1. 2016) Nadzornik dunajske policije Gerhard Purstl pa nam je priporočil naslednje: “V splošnem naj ženske ne hodijo na ulice ponoči same, izogibajo naj se sumljivim območ-

jem, v barih in pubih pa naj ne sprejemajo pijače od ljudi, ki jih ne poznajo.“ (The Local At, 27. 1. 2016) Odgovora na moje zgornje vprašanje, kako preprečiti tovrstne tragedije, sta torej ponujena na dlani in se zopet skrivata v skrivnostnih (in očitno supermočnih) bitjih, ki se imenujejo ženske.

Te s(m)o v januarju postale del nove medijske bombe, ko so v svet prispele novice, da je na obzorju nov virus Zika. Pojavljati se je začel v Latinski Ameriki, a grozi, da bo okužil cel svet. Nov virus se razlikuje od ostalih po tem, da je večinoma škodljiv le za noseče ženske oziroma njihove otroke, ki so v veliki nevarnosti, da bodo rojeni z mikrocefalijo, zaradi katere bodo imeli nerazvite možgane in glavo. Tudi tokrat smo ženske tiste, na plečih katerih leži odgovornost za produciranje zdrave in dela sposobne populacije. Oblasti v Kolumbiji, Ekvadorju in na Jamajki so do konca januarja že svetovale ženskam, naj za nekaj časa odložijo nosečnost, Salvador pa je določil mejo kar za leto 2018. Čeprav se v omenjenih državah število žensk, ki uporabljajo kontracepcijo, povečuje, pa so oblasti precej bolj restriktivne pri pravici žensk do splava. Salvador na primer popolnoma prepoveduje splav pod kakršnimikoli okoliščinami, prav tako tudi Jamajka, kjer je smrt zaradi komplikacij pri opravljanju ilegalnega splava med prvimi desetimi vzroki za smrt mater, 50 odstotkov nosečnosti pa ni načrtovanih. (Human Rights Watch, 29. 1. 2016; Jamaica Observer, 29. 1. 2016)

Nadzor nad rojevanjem in lastnim telesom je v teh državah torej komajda v ro-

kah žensk, obenem pa se sedaj od njih pričakuje, da bodo vendarle nekako (zopet, s svojimi supermočmi) sposobne preprečiti neželjene nosečnosti in obvarovati državo. Ob tem se zopet vračam na prejšnja dva primera – ne gre morda v navidez dobronamernih nasvetih ženskam najti sporočila, da ti pravzaprav niso namenjeni obvarovanju (zgolj) njih? V prvem so bili eksplicitno omenjeni otroci, ki so ostali brez najpomembnejše osebe v življenju, ki bi jih vzgajala. Tragedija brez primere, zagotovo, po drugi strani pa, ni mogoče, da gre v ozadju navideznega sočustvovanja in želje po obvarovanju otrok morda prej za namen države vzgojiti čustveno in telesno zdrave otroke (kot pri zadnjem primeru), ki bi lahko odrasli v zdrave objekte (re)produkcije populacije, izdelkov in storitev in služili državi? In morda tudi v drugem primeru zopet ne gre za ženske same, temveč za obvarovanje njih kot lastnine pred dotikom tuje roke, omadeževanjem in oskrunjenjem tega, kar pripada “našim” moškim? Gre pri vsej stvari predvsem za varovanje naše dobrobiti ali naše kvalitete?

Morda zgoraj napisanih vrstic ne gre jemati preveč resno, morda gre zgolj za še eno feministično divjanje brez repa in glave in neumorno iskanje dlake v jajcu. Pa vendar: socialne delavke in delavci se pogosto znajdemo v vlogi zaščitnikov in zagovornikov, ki lahko prehitro prerastejo v vloge nadzornikov in omejevalcev svobode istim ljudem, ki naj bi jim želeli pomagati. Prav pomoč je lahko spolzek teren, na katerem se moramo spretno loviti, da ostane prav to in ne dimna zavesa, ki za sabo skriva zadovoljevanje drugih potreb in drugačnih

ideologij, ki ne služijo prejemnikom pomoči. Pogosto se zgodi, da se v navidez dobronamernih nasvetih skrivajo drugačne namere, zato je mora biti vsak pozoren pri sebi in pri drugih, da interpretiramo bistvo izrečenega in storjenega v celotnem kontekstu in nismo zadovoljni s parcialnimi razlagami na prvo žogo. Bodimo razmišljujoči, kritični, ne dovolimo si biti tiho, kot se premnogokrat od nas pričakuje, namesto tega pa bodimo glasni, tečni socialni delavci in delavke in predvsem trn v peti vsem, ki jim prija krivični status quo.

Viri:

<https://www.hrw.org/news/2016/01/26/dispatches-zika-warnings-versus-realities-women-face>, 29. 1. 2016

http://www.jamaicaobserver.com/columns/Abortion-----let-s-get-rid-of-those-ancient-laws_16773601, 29. 1. 2016

<http://www.thelocal.at/20160108/backlash-after-women-told-not-to-go-out-alone>, 27. 1. 2016

http://www.nytimes.com/2016/01/07/world/europe/cologne-mayor-henriette-reker-germany-sexual-assaults.html?_r=0, 27. 1. 2016

Grušovnik, M. (2016), Družinske tragedije je težko preprečiti. Dnevnik, 27. 1. 2016

■ Intervju opravila in zapisala : Valerija ŽEBOVEC

Prof. dr. Vesna Leskošek

foto: Arhiv FSD

Kaj ste želeli biti po poklicu kot otrok?

Vsakih pet minut nekaj drugega. Sama nisem ena izmed tistih ljudi, ki so že v otroštvu vedeli, kaj bi radi bili v odraslosti. Imela sem veliko želja in veliko stvari sem počela, tako da sem z vsakim interesom, ki sem ga imela, hotela postati nekaj drugega. Ko sem začela hoditi v kino, sem hotela postati igralka, ko sem trenirala plavanje, se mi je zdelo, da bom profesionalna plavalka, in tako naprej. Zelo različne stvari. Nikoli pa nisem sanjara, da bi bila učiteljica, pa je ravno to delček mojega sedanjega poklica.

Kaj je bila največja neumnost, kar ste jih kdaj naredili?

Kar nekaj jih je bilo ... Ena, ki se je še vedno spominjam, se je zgodila v drugem ali tretjem razredu osnovne šole. V osnovni šoli nikoli nisem izostala zaradi bolezni, ostali pa so, zato sem hotela imeti vročino.

Termometer sem dala v vročo juho, da bi imela dokaz, da sem bolna. Vendar pa je termometer počil in se je živo srebro razlilo v juho. Bilo me je groza, da bi juho kdo pojedel, in sem vso vrgla stran. Tega se še živo spominjam. No, to je bila ena taka velika neumnost.

Če bi lahko, bi ...

... več pisala. Če bi lahko, bi si vzela več časa in raziskovala stvari, ki me zanimajo in so mi zelo blizu, in potem bi lahko v miru pisala in nič me ne bi priganjalo. Torej, če bi lahko, bi imela več časa, da bi delala to, kar mi je najbolj blizu. Če pa bi imela veliko moči, bi najprej odpravila vse neenakosti, ki se mi zdijo krivične in povsem nepotrebne.

Najljubša beseda?

Enakost in solidarnost.

Kaj skuhate, ko ste v soboto doma?

Zelo različne stvari. Pri nas doma ob nedeljah ne jemo goveje juhe, praženega krompirja in mesa. Res pa je, da zelo rada kuham in za konec tedna kuham z veseljem. Takrat je kaj bolj posebnega. Spečem tudi kakšno pico, na primer z melancanami in čebulo.

Kaj ste danes že naredili zase?

Zjutraj sem si skuhala kavo. To sem uspela narediti in brez tega bi težko speljala dan,

kot je treba. To je vse, nič drugega. Edino mogoče še, da si na pisalno mizo nastavim velik vrč vode, ker moram več piti. Čeprav je po drugi strani vse, kar naredim, malo tudi zame.

Kaj bi storili, če bi vedeli, da boste čez en teden umrli?

Zagotovo tisti teden ne bi več odšla v službo, ampak bi se zares vprašala, kaj moram še narediti. Veliko bi se družila. Od jutra do večera bi se družila. Vse prijateljice bi obiskala, ven bi hodila in se v neskončnost pogovarjala.

Kako bi na lestvici od 1 do 10 ocenili svoj napredek v času poučevanja na FSD?

4 ali 5. Več zagotovo ne, saj sem imela službo že pred tem. Delala sem na centru za socialno delo in pred tem opravila veliko prostovoljnega dela. Ves čas sem tudi v različnih skupinah in gibanjih. Povsod nekaj dobim, zagotovo. Na fakulteti še največ iz dela s študentkami in študenti.

Za konec še vaš moto?

Ljudi je potrebno spoštovati in biti do njih odprt. Pomemben je odnos z ljudmi, saj to, kar daš, dobiš tudi nazaj.

Literarni kotiček

Anže TRČEK

B A R V E

Neumnost je dar, od boga poslana,
pamet je trpljenje. na silo v človeka dana.

Ko je človek star, To je modrost.
izgubi poželenje. To je norost.

Ded nima želje po spremembi,
po raznolikosti v življenju.
Modrost je v hrepenenju,

da nebi bil *M O D E R.*

Kurbaaa!! (haha) pravi eden,
Polno smeha. vic je beden.

Najlažje je tako. bum, po glavi!
Življenje je *R O Ž N A T O.* vse prisotne smeh preplavi.

Piše: Anže TRČEK

RDEČA POŠAST

Velika ura na steni se je spet oglasila. Dooom, dooom, dooom ... Vsi prisotni so utihnili in poslušali donenje. Njen zven je odmeval po prašnih kamnitih hodnikih in se zažrl v prav vsako razpoko v steni. Ura je tri. Imamo še dve uri. Mračno tišino je prekinil lord Marmor (ali nekaj podobnega). »Na zdravje!« je še malo plašno vzkliknil. Njegovi čaši se je pridružilo še ostalih 89 in spet si lahko slišal brezskrbno čebljanje, ko so gostje s polnimi usti spet opravljali, si dolivali vino, se smejali ... Bilo je brezskrbno vzdušje zabave. Skoraj. V kotu sta stala dva moška zgrbljenih postav in se tiho pogovarjala. Le onadva sta si upala pogovarjati o tem, kaj se v resnici dogaja.

»Misliš, da bomo zdržali? Da jim ne bo uspelo noter?«

»Nikakor! Čez tak zid ne more priti nihče!«

»Ampak ... Vedno več jih je. In poleg tega se lahko čez zid razširi samo bolezen. Ni potrebno, da pridejo ljudje, da nas okužijo s svojimi virusi.«

Drugi se je zaskrbljeno ozrl skozi grajsko okno, da bi videl, če zid, ki jih je varoval pred strašno boleznijo, še stoji. Seveda je bil še vedno tam. Velik debel trden kamnit zid, ki je obdajal graščino, se ni premaknil. Prvi je molk razumel kot namig, naj še govori, in nadaljeval:

»Si videl, kaj naredi z ljudmi! Postanejo vsi glasni in blazni. Najbolj mi je strašno, da nekateri ljudje celo niso razumeli, da je cepivo namenjeno njim, in so bolezen pričakali odprtih rok ... Potem pa so podlegli. Rdeča pošast hitro ubije.«

»No,« je kot v opravičilo zamomljal drugi, »pravzaprav smo jih pokončali mi. Ampak to je bilo, da se bolezen ne bi širila.« Prvi je samo pritrdilno zamrmral.

»Še dve uri imamo.«

»Mhm.«

»Pa misliš, da bodo res prišli pomagat?«

»Seveda!« se je glasil odgovor, ki pa ni bil prav gotov. Oba sta dobro vedela, da jim je kralj Markelj sicer obljubil pomoč skupaj s še več fevdalci, vendar pa nikoli niso mogli vedeti, kdaj se bo nekdo premislil in stisnil rep med noge. Težava je bila pač velika.

»NA NAS!!« je zahrumelo od glavnega omizja. Rahlo vinjeni vzkliki so se soglasno pridružili v glasen »NA NAS« in glasen smeh udeležениh je zatresel prostor. Eden od množice je vstal, stopil na mizo in začel govor, kot da bi proslavljali in ne čakali na rešitev ali smrt. »Na nas! Da bo kralj vedno z nami in nas rešil vseh zagat!« Sledilo je vzklikanje, ki pa ga je s

kretnjo pomiril in nadaljeval: »In za narod! Da bomo vedno imeli moč, da jih vodimo stran od greha in bolezni!«

Komaj je končal svoj kratki govor, so se z glasnim pokom odprla vrata. Čez sobo je zavel veter in sveče na mizah so brez upora omagale in namesto svetlobe oddajale le še majhne snopiče dima. Po prostoru je zavel polmrak, preprih pa je le še tiho žvižgal skozi špranje. *Doom, doom, doom, doom ...* se je po hodnikih spet razlezlo bitje ure. Vsi so obnemeli in še naš govorec, pogumni vitez Jakša, je rahlo osramočeno zlezel z mize in se usedel nazaj na stol.

Sedaj je ura štiri in deset minut. Ne vem, ali bomo dobili pomoč. To bomo izvedeli kmalu. Vem pa, da rdeča pošast spet straši po Evropi. Pošast hodi po Evropi. Vse moči stare Evrope so se zvezale za sveto gonjo proti tej pošasti, papež in car, Metternich in Guizot, francoski radikali in nemški policaji. Nekdo nam bo pomagal.

* Vse podobnosti z realnostjo ali že obstoječo literaturo so namenske (*E. A. Poe: Maska rdeče smrti; Marx, Engels: Komunistični manifest*).

■ Piše: Simona NAHTIGAL

TIŠINA

*Na neki točki v življenju se vsakdo sreča z izgubo ljubljene osebe. Zdaj bi verjetno morala napisati še: »tako pač je«. Pa ne bom. Vsaka odsotnost nekoga, ki nas ljubi, nekoga, ki nas podpira, nekoga, ki nam zna narisat nasmeh na obraz, je boleča. Vsaka zase je tudi edinstvena. Zdi se mi, da mnogi mediji o nesrečah, številu pogrešanih in preštevanju mrtvih poročajo tako neprizadeto in da vsakdo po branju takih novic zavzdihne: »Je*at ga, tako je,« ali »To čaka vsakega od nas«, da je človeka ob izgubi včasih kar sram, da žaluje, da mu je težko, da se je znašel v navidezno brezizhodni situaciji. Smrt je vsekakor nekaj naravnega in neizogibnega, pa vendar je za vsakogar od nas edinstvena izkušnja s številnimi občutki.*

V Sloveniji lahko posamezniki poiščejo pomoč pri podpornih skupinah in društvih (društvo Hospic, društvo Solzice, Družinski center Mir in ostali centri za svetovanje). Nerazumljiva eksplozija občutkov je akutno stanje, lahko pa se povezuje tudi s težavami v duševnem zdravju. V takih primerih se moramo zavedati, da nismo sami in se lahko obrnemo po pomoč. Na voljo so svetovalnice, društva, podporne skupine, centri za socialno delo, svetovalne klepetalnice in telefoni. Vsako noč deluje tudi anonimni telefon za klic ob duševni stiski Psihiatrične klinike Ljubljana (01/ 520-99-00). V virih navajam strani, kamor se lahko obrnete po pomoč.

Brez volje sem potegnila odslužen stol iz kota sobe do bolniške postelje in sedla. Vse podobne razigranih otrok, ki so se lovili zunaj na dvorišču, prijaznih pozdravov mimoidočih in nasmehov uslužbenk so zbledeli. Še tista malenkost veselja in življenjske moči, ki je gorela v meni, je ugasnila. Ali bolje rečeno, popolnoma dogorela, saj nekako nisem več našla vžigalne vrvice ali ognja, ki bi znova zanetil tisti mali plamen. Ostala sem sama v sterilni bolniški sobi, skupaj z enakomernim piskanjem medicinskih naprav.

Pogledala sem izmaličen obraz nekoč čudovite, energične osebe, ki je zdaj ležala na postelji. Najbrž sem se že tisočkrat vprašala, zakaj. Zakaj je vozila tako hitro? Zakaj ni počakala na zeleno luč? Zakaj ji voznik nasproti ni ustavil? Večni zakaj in še več če-jev, ki so mi zapolnjevali turobne vsakdanjike od tiste prometne nesreče izpred dveh mesecev. Od tedaj sem vsak dan hodila v bolnišnico, ki je neznansko smrdela po razkužilih in kjer je v zraku visela neprijetna naveličanost nad življenjem. Nenavaden obup s pridihom samopomilovanja se je hitro zažrl v vsako poro mojega telesa. Nekoč sem k mami hodila z optimističnimi mislimi, da bo vse še dobro, kasneje pa je to postala le stvar navade. Še sama ne vem, kje sem izgubila vse upanje.

Trdno me je držala za roko, ko sva počasi stopali proti vrtcu. Na pragu me je objela, na lice pritisnila kratek poljubček, nato pa se je obrnila in odšla. Razpokan pločnik je vpil zvok njenih visokih, glasnih pet, rahel vetrič pa se je poigral z njenim rožnatim krilom in ji božal svilnato kožo. V prastari Punto je vtaknila ključ, odprla vrata in mi še zadnjič pomahala, nato pa se je odpeljala in za sabo pustila le oblaček izpušnih plinov in škripajoč, nekoliko neprijeten zvok. Ko v daljavi nisem več mogla razločiti niti obrisa maminega avtomobila, sem se žalostno obrnila k vzgojiteljici in se pogladila po kitkah, ki mi jih je mama spletla prejšnji večer. Nato sem odstopicljala do odsluženega enookkega plišastega medveda, ki je ždel v kotu, in se stisnila k njemu. Dan za dnem sem čepela v njegovem zavetju, on pa mi je pripovedoval zgodbe, ki so mi krajšale ure v varstvu. Govoril mi je o tem, kako je v boju pred strašno pošastjo izgubil oko, kako je spoznal igrače s celega širnega sveta in kako je prepotoval čudne dežele. Bil je moj najboljši prijatelj in vedno je počakal z menoj, da me je mamica prišla iskat. Takrat sem se poslovila od gospoda medveda in stekla k mami v objem. Stisnila me je k sebi in mi vedno znova podarila najlepši nasmeh na svetu...

Počasi sem se utapljala v spominih, medtem ko je zvok medicinskih naprav postajal bolj in bolj neprijeten. Nič več ni bil piskajoč, ostal je neprekinjen. Na majhnem ekranu se je zarisala zlovesča vodoravna črta.

Zavedela sem se, da to pomeni konec objemov, konec poljubov in nasmehov. Odsotno sem vstala s stola in ga odrinila stran. Sobo so napolnili glasovi medicinskih sester in živčno korakanje sivolaslega doktorja. Stopila sem mimo postelj drugih bolnikov z drugimi napravami in drugimi zdravili. Postalo je neprijetno hladno, ko sem še zadnjič pogledala blede telo svoje matere. Zaprla sem vrata in odšla. Pravljičice je bilo konec.

Viri:

- Klic v duševni stiski. Dostopno na: <http://www.psih-klinika.si/koristne-informacije/klic-v-dusevni-stiski/>. Pridobljeno dne 10. 2. 2016.
- Pogovorna skupina LILA – pomoč ob izgubi ljubljene osebe [dogodek] Dostopno na: <https://www.facebook.com/events/994122127310464/>. Pridobljeno dne 20. 2. 2016.
- Sila Š. (2015). Kako ponovno zaživeti po izgubi ljubljene osebe. Dostopno na: <http://www.sensa.si/osebna-rast/kako-ponovno-zaziveti-po-izgubi-ljubljene-osebe/>. Pridobljeno dne 20. 2. 2016.
- Solzice – o društvu. Dostopno na: <http://www.solzice.si/odrustvu.php>. Pridobljeno dne 10. 2. 2016.
- Soočanje z izgubo. Dostopno na: http://www.pogrebi.info/soo_anje_z_izgubo.html. Pridobljeno dne 15. 2. 2016.
- Žalovanje odraslih. Dostopno na <http://www.hospic.si/programi/zalovanje-odraslih/>. Pridobljeno dne 15. 2. 2016.
- Žalovanje otrok in mladostnikov. Dostopno na: <http://www.hospic.si/programi/zalovanje-otrok-in-mladostnikov/>. Pridobljeno dne 15. 2. 2016.

Ustvarjalci in ustvarjalke časopisa *Po moč* si želimo, da bi bil to časopis vseh študentk in študentov naše fakultete, v katerem bi imel vsak posameznik možnost izraziti svoje mnenje, ideje in kritike, **zato vas vabimo, da se nam pridružite pri njegovem soustvarjanju!** Pomagate lahko s pisanjem člankov oziroma besedil o temah, ki vas zanimajo. Lahko se lotite besedil s strokovno vsebino ali poljudno tematiko. Če vas katera problematika še posebej žuli, ste torej dobrodošli, da izrazite svoje mnenje in ga delite s študijskimi kolegi in kolegicami. Tisti z umetniško žilico pa ste vabljeni, da nam posredujete svoje pesmi, zgodbe in risbe.

Obveščamo vas tudi o novi rubriki **PISMA BRALK IN BRALCEV**, ki jo odpiramo v prihodnji številki. Namen je povabiti bralce in bralke, da podate svoje mnenje, kritiko prispevkov časopisa *Po moč*. Posredujte jih na casopis.pomoc@gmail.com z zadevo "*Pisma bralk in bralcev*".

